

Violada durant anys per un grup dels seus veïns, alguns lligats a la Màfia, Anna Maria Scarfò té el suport dels tribunals però no el del seu poble. Des del 2010 viu sota protecció en una localitat secreta

"Jo no vull venjança, sinó justícia. Seguiré endavant i espero un dia poder ser, per fi, una noia lliure"

EL COS ROBAT

TEXT ELENA LEDDA FOTO GIANLUCA BATTISTA

"CALLA. ETS COSA NOSTRA I HAS DE FER EL QUEDIGUEM". Aquest és el missatge que l'Anna Maria ha sentit, com un mantra, al llarg dels tres anys que encara reviu cada dia. Tot va començar el 4 d'abril del 1999 a San Martino di Taurianova, un poble de gairebé dues mil ànimes de la Piana di Gioia Tauro, a Calàbria, Itàlia. La zona és un dels principals forts de la 'Ndrangheta, avui reconeguda com l'organització criminal italiana més poderosa. Anna Maria Scarfò té 13 anys, va a l'institut i encara no ha fet el seu primer petó. Domenico Cucinotta en té 21 i treballa en un magatzem de maons. És el seu primer flirt. Amb l'excusa de parlar-li, ell la convida a pujar al cotxe i la porta als afores del poble, a un casal abandonat on els esperen tres amics de Domenico. Per torns, la violen. Quan es rebel·la, ll peguen. Després l'abandonen en un carreró del poble. L'han advertit: si expliques alguna cosa, et matem a tu i a la teva família.

L'Anna Maria és una jove reservada, que no confia res a ningú. Amb els seus pares, que treballen de l'alba al capvespre, hi té una relació "tancada". Ara, a més, els vol protegir. Té por. Decideix demanar ajuda al capellà del poble. En veu baixa explica a Don Scordo el que va passar la nit anterior, amb noms i cognoms. "No pots muntar un escàndol. Ni tan sols tu saps ben bé què va passar. T'has de calmar", li diu el capellà. Li ofereix portar-la a una casa d'acolliment i parlar amb una psicòloga i amb una monja, Cosima Rizzo, que li fa un test d'embaràs. "Des d'aquell dia vaig callar. Em vaig dir «Si no m'ajuda ell, qui més em pot ajudar?»"

Anys després Don Scordo declararà davant un tribunal que l'Anna Maria només li havia parlat d'una "molèstia rebuda", sense esmentar cap nom. I la descriurà com una adolescent provocadora que ell, preocupat, havia hagut de renyar en diverses ocasions perquè vestís de manera més decent i tornés a casa més d'hora. El 2012 Antonio Scordo i Cosima Rizzo seran condemnats a un any de presó, amb suspensió de condemna, per haver donat fals testimoni durant el procés.

"Aquestes persones em van seguir buscant i agafant. Jo gairebé sempre hi vaig anar perquè tenia por que poguessin explicar-ho i fer-me una mala reputació al poble", explicarà l'Anna Maria anys després als jutges.

"El de San Martino és un context de senyoriu territorial, de control total de les persones i dels recursos, de les dones i dels seus cossos", explica Sabrina Garofalo, sociòloga calabresa experta en qüestions de gènere i Màfia. "La vergonya, la venjança i l'honor són els pilars que permeten la reproducció del poder: la por al que diu la gent es fa servir per impedir que les persones actuïn d'una manera o una altra. L'honor d'una família passa en primer lloc pel comportament de les dones: és el vel que cobreix els seus cossos".

VENUDA I VEXADA

Als quatre violadors de la primera nit, aviat s'hi van sumar altres amics, i després amics dels amics. Fins i tot un amic de la família Scarfò. En total, els violadors fixos són dotze. L'amaguen en cotxes pels carrers del poble i la porten al casal, a un estable, a casa seva. La utilitzen com a mercaderia d'intercanvi de favors i, almenys en una ocasió, la venen a canvi de diners. I de seguida se sap al poble. "Gairebé des del principi tothom em va apartar. Ni tan sols els meus companys de classe em volien a prop perquè deien «Ets la puta del poble». M'han fet sentir bruta i culpable, tots. Al final només els tenia a ells". Ells, la majoria de vint anys, camioners, obrers, tots amb nòvies o esposes. Alguns, poderosos al poble. Fills de famílies mafioses conegudes i temudes. Durant aquells tres anys va ser lligada, colpejada, amenaçada amb un rifle a la boca. "Més d'una vegada he tingut por a morir, he cridat i ningú m'ha sentit. He pregat a Déu i els he suplicat a ells, però no servia de res, eren unes bèsties", explica mirant-me fixament. "Estava tan desesperada que més d'una vegada els vaig dir: «Mateu-me, és millor, no puc més». Ells reien. Per a ells era un joc".

Avui l'Anna Maria té 28 anys. La trobem a la seu central de la policia criminal en un

plujós matí d'aquesta primavera romana. Porta un càrdigan fúcsia, pantalons negres i botes blanques. Està molt tensa. Quan parla, agafant aire profundament sovint, es mossega els llavis i juga nerviosament amb un trosset de paper deixat en una taula del costat. En moltes ocasions demana fer una pausa. El maquillatge precís aviat s'escorre. Es penedeix d'haver-se'l posat. L'acompanya la seva germana Concetta, uns anys més jove. Hi és per donar-li suport abans i després, però no vol que assisteixi a l'entrevista. La vol protegir. Va ser precisament aquesta voluntat, i les ganes d'acabar amb el malson que vivia, el que va donar la força a l'Anna Maria per denunciar, entre el 2002 i el 2003, 12 homes del seu poble. "Una nit em van apuntar amb un ganivet dient-me: «Et matarem; ara volem la teva germana». M'ho heu pres tot. Podedeu matar-me, però a la meva germana no la tindreu mai, els vaig dir". En aquell moment, l'Anna Maria treballa en una pizzeria. Quan hi entra un carabiner que coneix, s'omple de coratge i l'hi explica tot.

El mateix dia de la denúncia, un dels assetjadors s'acosta a la seva mare. Han vist l'Anna Maria entrar a la comissaria i vol informació. La mare, que als jutges dirà que ni tan sols va sospitar mai que la seva filla estigués involucrada en una situació d'aquest tipus, demana explicacions a l'Anna Maria. "L'hi vaig explicar per damunt. Mai he entrat en els detalls amb els meus pares perquè, encara avui, tinc por de ferir-los", explica. El pare l'acompanya a la comissaria perquè retiri la denúncia. "Els tenia por a aquestes persones. Els vaig dir que jo seguiria endavant". La reacció del pare no la sorprèn: "Per aquesta mentalitat, jo havia perdut el meu honor".

ASSETJADA AL MATEIX POBLE

La resposta dels imputats a la denúncia, i de les seves mares, dones, germanes i germans, especialment dels vinculats a la 'Ndrangheta, no es va fer esperar. "Rebia amenaces diàriament. Em van matar un gos, van cremar el portal de casa, fins i tot un d'ells em va agredir al car-

rer. Al final vivia tancada a casa", recorda. "Quan caminàvem juntes pels carrers del poble, ens tiraven burilles des dels balcons", recorda Cristina Zagaria, cronista del diari *La Repubblica*, que va anar a San Martino per escriure *Malanova* (Sperling & Kupfer, 2010), el llibre que explica la història de l'Anna Maria. *Malanova* significa "la que porta males notícies" i és com cridaven l'Anna Maria a San Martino. "Jo hauria volgut parlar amb el poble, però va ser impossible", continua Zagaria.

Tant el pare de Scarfò, carrosser, com la mare, dona de fer feines en cases privades, aviat es van quedar sense feina. "Ja ningú els volia, perquè eren els pares de la *infame*", explica l'Anna Maria. "Igual que les altres dones que parlen, ella molesta perquè, en denunciar, fa visible una realitat que s'havia quedat a l'ombra. Trenca un sistema que, sobretot com a dona, s'esperava que ella reproduís", apunta la sociòloga Garofalo.

"Omertà no solament és callar, perquè el silenci té moltes formes", explica Garofalo. "Hi ha el de la por, el de la necessitat, el de la connivència i el de la indiferència. I després hi ha el silenci institucional, el marc que ho permet tot i que consisteix a no considerar prioritat la violència cap a les dones, a no formar una societat civil i unes forces policials capaces de resistir a certs mecanismes".

L'Anna Maria denuncia o assenyala cadascun dels actes intimidatoris. Però no és fins al 2010 que, gràcies a la nova llei sobre assetjament, l'estat respon oferint-li a ella i a la seva família entrar en el programa de protecció del ministeri de l'Interior. És la primera persona a Itàlia a rebre protecció per assetjament. "Quan van passar els fets hi havia poca sensibilitat respecte a la violència cap a les dones i ha estat també gràcies a la nostra batalla que certes problemàtiques han emergit i obtingut respostes de les institucions", opina Rosalba Sciarone, advocada de l'Anna Maria des del principi.

Avui ella i la seva germana Concetta viuen amb el seu gos, Zeus, en una localitat secreta. L'Anna Maria rep de l'estat un sou men-

L'entrevista amb Anna Maria Scarfò, a la imatge, es fa a la seu central de la policia criminal de Roma. Està nerviosa. Vol salvaguardar la seva intimitat. Des del 2010 viu protegida en una localitat secreta. "Estic atesa per la gent del meu voltant i he trobat els meus àngels, gràcies als quals puc tirar endavant", diu mirant els dos nois de l'escorta. "Mirar-los em dóna seguretat".

sual que li permet tirar endavant i el suport d'una psicòloga. No treballa ni estudia: "Encara no em sento preparada", explica. Fa un any els seus pares també es van traslladar a la mateixa localitat. És *testimone di giustizia*, ja que algunes de les persones que va denunciar estan relacionades amb la 'Ndrangheta. Encara que hagin passat molts anys, no passa ni un dia sense que tingui el passat ben present. "Sento encara les seves mans al damunt meu, les seves veus, el meu cos robat". No obstant això, lluita per seguir endavant: "En la mala sort he tingut la bona sort de tenir aquest programa, que m'ha permès començar de nou. Avui, si miro per la finestra, no tinc a ningú que m'insulti".

Dotze anys després de la seva primera denúncia, l'Anna Maria segueix anant als tribunals. Ara, però, ja no està sola. Des que la seva història es va conèixer gràcies al llibre de Zagaria -tot i que la història ha tingut molt poc ressò en els mitjans italians- i a la pertinença al programa de protecció, diverses associacions de dones i anti-Màfia l'acompanyen a les audiències, on ha de continuar trobant-se amb els que, diu, li van robar l'adolescència. Dels onze condemnats per violència sexual de grup, cinc estan lliures a l'espera de l'últim recurs. Les condemnes definitives als altres sis, que no van superar els quatre anys de presó, les han complert en la seva gran majoria en arrest domiciliari. La resolució de la sentència de primer grau del gener per amenaces, insults i molesties per a 16 persones de San Martino (moltes de les quals ja condemnades per violència sexual) és de 8 absolucions i la suspensió de condemna per a 5 dels 8 condemnats.

"Jo no vull venjança, sinó justícia", aclareix l'Anna Maria. "Seguiré endavant i explicant la meua història perquè altres dones entenguin que no cal tenir por ni vergonya i s'animin a denunciar. Perquè si jo he sobreviscut a tot això, encara que el dolor m'estigui matant cada dia, significa que podem. Seguiré endavant perquè vull donar a la meua germana un futur millor i espero jo també ser per fi, un dia, una noia lliure". ■